2016/2017. TANÉVBEN ÉRVÉNYES
TANTÁRGYI PROGRAM

Tantárgy teljes neve: ANALITIKAI KÉMIA (KVALITATÍV)

Képzés: egységes osztatlan képzés

Munkarend: nappali

Tantárgy rövidített neve: Anal. kém. I.

Tantárgy angol neve: Analytical chemistry I

Tantárgy neptun kódja: GYASKANKG1M

A tantárgy oktatásáért felelős szervezeti egység: ELTE TTK Kémiai Intézet Analitikai Kémiai Tanszék

A tantárgyfelelős neve:	**Beosztás, tudományos fokozat:**
Dr. Szalai István **Elérhetőség:** 1117 Budapest, Pázmány P. sétány 1/a. **- telefon:** +36-1-372-2500 / 1902 **- e-mail:** szalai.istvan@chem.elte.hu	egyetemi docens
A tantárgy oktatásában résztvevő(k) neve(i): (elmélet/gyakorlat)	**Beosztás, tudományos fokozat:**
Dr. Buvári Ágnes	egyetmi docens
Dr. Mihucz Viktor	egyetemi adjunktus
Dr. Vasanits Anikó	egyetemi adjunktus
Ungvárainé Dr. Nagy Zsuzsanna	egyetmi docens
Dr. Kovács Krisztina	egyetemi adjunktus
Dr. Béni Szabolcs	egyetemi docens
Dr. Szoboszlai Norbert	egyetemi adjunktus
A tantárgy heti óraszáma: 2 óra elmélet 5 óra gyakorlat	**A tantárgy kreditpontja:** 5 kredit

A tantárgy feladata a képzés céljának megvalósításában:
Vizes közegben végbemenő ionreakciók elméleti megismerése. A hallgatók logikus gondolkodási készségének kifejlesztése, elméleti és gyakorlati tudásuk komplex módon való alkalmazása szervetlen anyagok analízisére.

A tantárgy rövid leírása:
Kvalitatív analitikai kémiai reakciók jellemzése és felosztásuk. A reakciók érzékenysége és ennek számszerű jellemzése. A reakciók csoportosítása szelektivitásuk alapján, általános csoportreakciók, szelektív és specifikus reakciók. Maszkírozás. Ionreakciók elméleti alapjai. Sav-bázis reakciók és alkalmazásuk a kvalitatív analitikában. Komplex egyensúlyok, lépcsőzetesen képződő komplexeket tartalmazó oldatok összetételének számítása. Pearson-féle sav-bázis koncepció alkalmazása a kvalitatív analitikában. Komplexképződéssel járó reakciók a kvalitatív analitikai gyakorlatban. Redoxireakciók és fontosságuk a szervetlen minőségi analízis gyakorlatában. A pH, komplexképződés és csapadékképződés hatása a redoxipotenciál értékére. Redoxireakciók iránya. Oldhatósági szorzat, oldhatóság. Csapadékok oldódása sav-bázis-, komplexképződéssel járó- és redoxireakciókban.
Ionok csoportosítása és reakcióik. A kationok Fresenius-féle csoportosítása és a periódusos rendszer. A kationok I., II. és III. osztályának jellemzése. Szulfidcsapadékok oldódása és szerepük a kationok elválasztásánál. A speciáció szerepe a szervetlen analízisnél. Szervetlen és szerves arzén-formák. A króm speciációja. Oxidációs állapot stabilizálása komplexképződéssel.
Ioncserélők alkalmazása a kvalitatív analízisben. Szerves komplexképzők helye a szervetlen analízisben, nyomanalízis. Kationok IV. és V. osztálya, lángfestés. Az anionok Fresenius-féle csoportosítása. Az anionok sav-bázis, csapadékos és redoxireakciói. Pearson-féle kemény és lágy bázisok. Kationok és anionok analízise csoportreakciókkal. Kationok és anionok egymás melletti kimutatása. Szilárd anyagok analízise, oldódás, feltárások nagynyomású és mikrohullámú feltárókban. Csoportreakciók összefoglalása. Atomspektrometriás módszerek alkalmazása a szervetlen minőségi analízisben.

Az adott félévi kurzusra vonatkozó adatok

Tárgyfelvétel ajánlott féléve	**Kontakt elméleti óra**	**Kontakt gyakorlati óra**	**Kontakt demonstrációs gyakorlati óra**	**Egyéni óra**	**Összes óra**	**Meghirdetés gyakorisága**	**Konzultációk száma**
2. félévtől	28	70	-	-	98	Őszi szemeszterben* Tavaszi szemeszter* Minkét szemeszterben* **(* Megfelelő aláhúzandó)**	-

A kurzus oktatásának időterve

Elméleti órák tematikája (heti bontásban):

1. hét: Kvalitatív analitikai kémiai reakciók jellemzése és felosztásuk. Pearson-féle sav-bázis koncepció alkalmazása a kvalitatív analitikában.
2. hét: Kationok reakció (Fresenius szerinti csoportosítás). I. osztály.
3. hét: Kationok reakció. II. osztály.
4. hét: Kationok reakció. III. osztály.
5. hét: Kationok reakció. IV. és V. osztály.
6. hét: Kationok reakcióinak összefoglalása. Kationok elválasztása és kimutatása. Szulfidcsapadékok oldódása és szerepük a kationok elválasztásánál.
7. hét: Csapadékok oldódása, az oldódás pH-függése.
8. hét: Anionok reakció. I. és II. osztály.
9. hét: Anionok reakció. III. és IV. osztály.
10. hét:Anionok reakcióinak összefoglalása. Anionok elválasztása és kimutatása.
11. hét: Komplexképződési egyensúlyok. Csapadékok oldódása komplexképződéssel járó reakciók során.
12. hét: Kationok és anionok analízise csoportreakciókkal. Kationok és anionok egymás melletti kimutatása.
13. hét: Szilárd anyagok analízise. Az atomspektrometriás módszerek alkalmazása a szervetlen minőségi analízisben.

Gyakorlati órák tematikája: -

1. hét: Asztalátadás. Munkavédelmi oktatás. Követelmények és a tematika ismertetése. Kationok reakció. I. osztály
2. hét: Kationok reakció. I. osztály
3. hét: Kationok reakció. II. osztály
4. hét: Egyéni ismeretlenek analízise (kationok).
5. hét: Kationok reakció. III. osztály
6. hét: Kationok reakció. IV. ás V. osztály
7. hét: Összetett ismeretlenek analízise (kationok).
8. hét: Anionok reakció. I. osztály.
9. hét: Anionok reakció. II. osztály.
10. hét: Egyéni ismeretlenek analízise (anionok).
11. hét: Anionok reakció. III. és IV. osztály
12. hét:Egyéni ismeretlenek analízise (anionok).
13. hét: Szilárd anyagok analízise.

Konzultációk rendje:

A hallgatókkal való egyeztetés szerint.

Kurzus követelményrendszere

A kurzus felvételének előzetes követelményei:

Általános kémiai ismeretek: egyenletírás, reakciótípusok, egyensúlyi számítások.

A tárgyat csak azok vehetik fel, akik korábban hallgatták a következő tárgyakat:

Neptun-kód:
GYASKASKE1M Általános és szervetlen kémia I.

A foglalkozásokon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás igazolásának módja, pótlás lehetősége:

Az előírt laboratóriumi gyakorlati feladatok elvégzése. A zárthelyi dolgozatok és a szóbeli számonkérések legalább elégséges teljesítése. A félév elfogadásának, ill. a vizsgára bocsátásnak az a feltétele, hogy a hiányzások és az el nem fogadott gyakorlatok száma nem haladja meg a 20%-t.

Évközi ellenőrzés:

Minden gyakorlat rövid számonkéréssel indul ezek összesített eredménye egy jegyként kerül beszámításra.

A félév végi aláírás követelményei: ld. hallgatók rendelkezésére bocsátott intézeti tájékoztató /„Analitikai kémia I. (kvalitatív) gyakorlat követelmények 2016.”/
A hallgató félév során egyéni munkával megoldandó feladatai: --
A félév végi számonkérés módja: ld. hallgatók rendelkezésére bocsátott intézeti tájékoztató /„Analitikai kémia I. (kvalitatív) gyakorlat követelmények 2016.”/
A félév végi számonkérés formája*:* ld. hallgatók rendelkezésére bocsátott intézeti tájékoztató /„Analitikai kémia I. (kvalitatív) gyakorlat követelmények 2016.”/
A tárgy előírt külső szakmai gyakorlatai: - -
A tananyag elsajátításához felhasználható jegyzetek, tankönyvek, segédletek és szakirodalom listája: - -
A kurzus tárgyi szükségletei: - -
Tantárgyi vonatkozású tudományos eredmények, kutatások:
A tantárgyleírást készítette: **Dr. Szalai István**